

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่อง ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เสนอโดยนางสาวณัฐริการ์ แก่นดีลัง เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาดำเนินการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

(ศาสตราจารย์ประติษฐ์ พงศ์ทองคำ)

วันที่ 13 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ดร.อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ)

.....กรรมการ

(ดร.ชนัดถ์ จูติวรทัต)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ สุขเคหา)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.วัฒนพงศ์ เสมา)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ธนัตถ์ จิตวิรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ สุขเคหา
ชื่อนักศึกษา	ณัฐริการ์ แก่นดีลัง
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4 ด้านของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 และ 2) เปรียบเทียบทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ วิทยฐานะ และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในปีการศึกษา 2556 รวม 351 คน ซึ่งคำนวณจากสูตรของยามาเนและทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่งหน้าที่ กำหนดสัดส่วนผู้บริหาร : ครู = 40 : 60 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.899 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากด้านมากไปน้อย คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการจูงใจ และด้านบรรยากาศองค์การ
2. เปรียบเทียบทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ ไม่พบความต่างกันที่ระดับนัยสำคัญดังกล่าว

Thesis Title	Human Relations Skills of School Administrators According to the Opinions of School Administrators and Teachers under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office 5
Thesis Advisors	Dr. Tanut Titiworatat Asst. Prof. Dr. Sanae Sukkeha
Name	Nattharika Kandeelang
Concentration	Educational Administration
Academic Year	2013

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine a study of human relations skills of school administrators in four aspects according to the opinions of school administrators and teachers under the jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office 5 and 2) compare the human relations skills of school administrators according to the opinions of school administrators and teachers when classified by the respondents' sex, age, education, work position, academic standing, and school size. The sample, selected by using Yamane's formula and stratified random sampling with a set proportion of school administrators and teachers as 40:60, consisted of 351 school administrators and teachers under the jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office 5 in the 2013 academic year. The research instrument was a questionnaire regarding human relation skills of school administrators with a reliability of 0.899. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Scheffe's method.

The findings were as follows:

1. Overall, the opinions towards human relations skills of School administrators and teachers were rated at a high level. The rankings of human relation skills of school administrators from highest to lowest were based on the following aspects: decision, teamwork, motivation, and organization climate.
2. The comparisons of human relations skills of school administrators according to the opinions of school administrators and teachers when classified by the

respondents' sex , work position and school size were significantly different at the .05 level ($p < .05$), but when classified by age, education, and academic standing, there were no significant differences.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมุ่งศึกษาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.ชนัดต์ จิตวิรทัต ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ สุขเคหา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและข้อคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญซึ่ง ได้แก่ ดร.ชนัดต์ จิตวิรทัต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ สุขเคหา ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย สมมิตร และ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบ ความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิมลพงษ์ เสมา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา อบรมสั่งสอน ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ และให้ความร่วมมือในส่วนของคุณข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าของตำรา เอกสาร งานวิจัยทุกเล่มที่ได้นำมาอ้างอิง

ณัฐริการ์ แก่นดีลัง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ทักษะ.....	9
ความหมายของทักษะ.....	9
ความสำคัญของทักษะ.....	9
คุณลักษณะของผู้มีทักษะ.....	11
ผู้บริหารสถานศึกษา.....	13
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	13
ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	17
ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์.....	23
ความหมายของมนุษยสัมพันธ์.....	23
ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์.....	25

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
แนวคิดมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารการศึกษา.....	27
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร.....	29
การทำงานเป็นทีม.....	30
การจูงใจ.....	40
การตัดสินใจ.....	49
บรรยากาศองค์การ.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
งานวิจัยในประเทศ.....	68
งานวิจัยต่างประเทศ.....	73
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	78
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	99
สมมติฐานการวิจัย.....	99
วิธีดำเนินการวิจัย.....	99
สรุปผล.....	100
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	108

	หน้า
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ...	133
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ.....	135
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อทดลองใช้เครื่องมือในการ วิจัย.....	141
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	143
ภาคผนวก ฉ ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	150

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง.....	77
ตาราง 2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ.....	85
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการทำงานเป็นทีม.....	87
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการจูงใจ.....	88
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการตัดสินใจ.....	89
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านบรรยากาศองค์การ.....	90
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 สรุปในภาพรวม.....	91
ตาราง 8	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติที (t-statistic).....	92
ตาราง 9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ.....	92

ตาราง 10	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน ด้านการทำงานเป็นทีม.....	93
ตาราง 11	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test).....	94
ตาราง 12	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test).....	95
ตาราง 13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวิทยฐานะ	95
ตาราง 14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่สังกัด.....	96
ตาราง 15	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีต่อทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่สังกัด.....	97

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 มโนทัศน์ในการวิจัย (research paradigm).....	7
ภาพ 2 ทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ.....	21